

EU ja eläinten hyvinvointi

Sirpa Pietikäinen

Mitä on eläimen hyvinvointi?

- Hyvinvoinnin mittarit:
 - Eläimen telos vs. kärsimyslähtöinen ajattelu (5 vapautta)
 - Minimivaatimukset = hyvinvointi?
 - Hinta hyvinvoinnin mittarina
 - Global Animal Partnership: 5-portainen hyvinvointisertifikaatti
- Sääntelyn ohella tarvitaan asennemuutosta
- Vieraantumisen ruuantuotannosta + hintakilpailun aiheuttama tehostaminen = panostus hyvinvointiin pysyy marginaalissa
- *82 % EU-kansalaisista näkee, että ihmisillä velvollisuus suojella eläinten oikeuksia hinnasta riippumatta*

Mitä EU:ssa säädellään?

- Tuotantoeläimet
 - eläintenpito tiloilla (minimivaatimukset kanojen, sikojen ja lehmien pidolle)
 - eläinten teurastus (säännöt tainnutuksesta ym.)
 - eläinkuljetukset (kuljetustilat, tauot)
- Vapaana elävät eläimet
 - uhanalaiset linnut
 - sirkuseläinten kuljetus jäsenvaltioiden välillä
 - eläintarhat (lajien säilymisen näkökulma, sekä eläintarhojen lisenssi- ja valvontamekanismi); Eläintarhaeläinten hyvinvoinnin lisäämiseksi aiotaan vaatia komissiota kouluttamaan eläintarhalainsäädäntöä tulkitsevia kansallisia viranomaisia.
 - kypäläautojen kieltö EU-alueella turkiseläinten pyydystämiseksi (1991)
 - hyljetuotteiden kaupan kieltö EU-alueella (2009); tähän kieltoon tehtiin poikkeus esim. Färsaarten tuomille hyljetuotteille, mutta tuo poikkeus poistetaan lähiaikoina
 - kalakannan säilyttäminen
 - hainevien irroituskieltö merellä (2003)
- Laboratorioeläimet
 - eläinkokeita koskeva direktiivi (vuodelta 1986, uudistettiin tänä syksynä)
 - eläinkokeiden kieltö kosmetiikkatuotteissa vuoden 2013 jälkeen
 - laboratorioeläinten hoito
- Lemmikkieläimet
 - EU-alueen ulkopuolelta tulevien lemmikkieläinten terveystsertifikaatti (2004)
 - EU-lemmikkipassi (2003)
 - koira- ja kissaturkisten tuonti- ja vientikieltö (voimaan 2009 lähtien)

Mitä vaikutusta Lissabonin sopimuksella?

- Lissabonin sopimus 2009: eläinten hyvinvointi osaksi perussopimusta (ennen ollut vain julistuksellinen lisäosa), mikä lisää eläinten hyvinvoinnin vinkkeliä maataloudesta ja eläinkuljetuksista myös teknologisen kehityksen (kloonaus) sekä kalatalouden alueelle, painottaen kuitenkin uskonnollisten ja kansallisten perinteiden huomioimista (minkä vuoksi esim. valaanpyynti Färösaarilla ja eri uskontojen rituaaliteurastukset ilman tainnutusta sallitaan)
- Uuden artiklan merkittävin vaikutus on siinä, että se edellyttää EU-instituutioita ottamaan eläinten hyvinvoinnin huomioon ja arvioimaan sen toteutumista politiikanteossaan
- Article 13
 - In formulating and implementing the Union's **agriculture, fisheries, transport, internal market, research and technological development and space policies**, the Union and the Member States shall, since animals are sentient beings, pay **full regard to the welfare requirements of animals**, while respecting the legislative or administrative provisions and customs of the Member States relating in particular to religious rites, cultural traditions and regional heritage.

EU:n eläinten hyvinvointistrategia 2012-2015

- Perustuu kahteen pilariin:
 1. olemassa olevan lainsäädännön parempi toimeenpano
 2. uusi lainsäädäntö
- Eläinsuojelun kannalta tärkeimpiä strategian saavutuksia:
 - muistuttaa, että art. 13 Lissabonin sopimuksessa tuo eläinten hyvinvoinnin EU-kompetenssin ytimeen
 - **laajempi toimiala** = lemmikit ja muut pidetyt eläimet
 - **lajikohtainen lainsäädäntö** niiden lajien osalta, joilla se on tieteellisesti todistettu tarpeelliseksi
 - **tiukempi toimeenpano** ja valvonta (mm. "the milestone approach", jossa komissio tsekkaa säännöllisin väliajoin että jäsenvaltio noudattaa deadlineja, myös tiukempia sanktioita luvassa)
 - uudet **labelling-säännöt**, esim. ei-tainnutettujen eläinten liha tulee jatkossa merkitä
- Huom! Strategian ulkopuolelle jätettiin eläinkuljetuksia koskeva lainsäädäntö, joka tällä hetkellä menossa erillisenä pakettina.

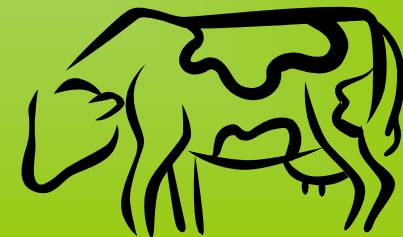
Tuotantoeläimet: hyvinvointi tilalla

- Siat
 - Minimivaatimukset säädelty direktiivillä
 - Liassa pito kielletty
 - Emakkohäkkien kieltä asteittain
 - Kastraatiokieltä v. 2018 mennessä, jotkut suuret kauppaketjut esim. kieltäytyneet myymästä kastroitua lihaa (Colruyt)
- Kanat
 - Munivien kanojen virikehäkit:
 - perinteisen häkit kielletty v. 2012 alusta alkaen
 - Komission käynnistänyt rikkomusmenettelyn Kreikkaa ja Italiaa vastaan lain noudattamisen puutteesta http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-366_en.htm
 - Broilerit:
 - Direktiivi 2010: maksimimäärä 42kg / m²
 - Merkintäjärjestelmä on vapaaehtoinen – tulisi tehdä pakolliseksi
- Liha- ja maitokarja
 - Komission suositukset
 - Elintilan koosta, lattiamateriaalista
 - Nupotusta ei tulisi käyttää
 - Vasikoiden oloja käsittelevä direktiivi
 - Kieltää eristämisen pimeään
 - Liassa pito kielletty
 - Jalostus: Belgian sininen Suomeen?

Tuotantoeläimet: kuljetus

- EU-alueella kuljetetaan miljoona eläintä päivittäin.
- Vuoden 2005 asetus eläinkuljetuksista säätelee lepoaikoja, kuljettajien pätevyyttä sekä eläinkohtaista tilavuutta.
- Ongelmia:
 - monet **eläinkuljetusrikkomukset jäävät EU-alueella rankaisematta**, koska valvovilla viranomaisilla ei ole siihen kompetenssia – ei selkeää vastausta
 - Ylipitkät kuljetukset
- 8 hours –kampanja: vaatii lainsäädännön uudistuksen myötä **8h maksimikesto**a eläinkuljetuksille www.8hours.eu ja http://www.8hours.eu/supporters/sirpa_pietikinen/
- Parlamentin oma-aloitemietintö 2012 eläinkuljetuslainsäädännön uusimiseksi
 - Perustui komission selvitykseen nykyisen kuljetuslainsäädännön toimivuudesta (2011): vaikka lainsäädäntö on parantanut kuljetuksia, monia epäkohtia yhä olemassa
 - Selvitys jättää mainitsematta EFSA:n suosituksen kuljetusvolyymien ja –matkojen pienentämisestä
 - 8 tunnin vaatimus saatiin mukaan, mutta poikkeukset mahdollistaen (harvaan asutut alueet)

Tuotantoeläimet: teurastus

- 2013 voimaan uusi asetus
 - Hyvinvointiviranomaisen nimittäminen
 - Koko teurastushenkilökunnalla pitää olla sertifioitu pätevyys
 - Pakollinen valvonta eläimen tajuttomuuden tilasta
 - Yhteiset menettelytavat (Standard Operating Procedures)
 - Tekniikan uusiminen
- Teurastus ilman tainnutusta on sallittu poikkeussyistä (uskonnollinen rituaali)
 - Komission raportti keväällä 2014
 - Eläinten hyvinvointinäkökohdat
 - Eläinlääkärit: tainnutus välttämätön
 - Kuluttajanäkökohdat: suurin osaa eurooppalaisista haluaa tietää lihan alkuperän ja teurastustavan
 - Rituaaliteurastetun lihan määrä kasvussa ”tavallisilla” markkinoilla
- teurastustavan merkintä lihaan (mallia kananmunista?)

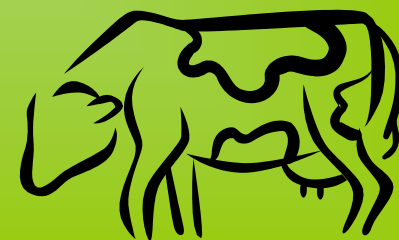
Eläinten kloonauus elintarviketuotannossa

- Parlamentti: kloonieläinten ja niiden jälkeläisten käyttö elintarviketuotannossa kiellettävä (kuka kloonaa possun laittaakseen sen lihat italiansalaattiin?)
- EFSA: kloonauus aiheuttaa kipua ja kärsimystä
- Komissio pelkää kauppasotaa
- Sovintoneuvottelut parlamentin ja neuvoston välillä kariutuivat maaliskuussa 2011, kun jäsenmaat eivät halunneet laajentaa kieltä kloonieläinten jälkeläisistä saataviin elintarvikkeisiin
- Komissio esittää erillistä lainsäädäntöä kloonauksen kieltoon vuoden 2013 aikana

CAP ja eläinten hyvinvointi

- 2003 reformi: katse tuotannon määrästä tuotannon laatuun (tähän asti valtaosa tuista suurtuotantoon)
 - Vapaaehtoinen lisätuki korkeammille hyvinvointistandardeille (jäsenvaltioiden päätäntävallassa)
- CAP 2013:
 - Kesällä aikaansaatu sopimus pettymys eläinten hyvinvoinnin osalta
 - Ei merkittäviä parannuksia eläinten hyvinvointiin, kärkeväatimuksena oli vientitukien poistaminen elävän karjan osalta sekä lisätuki eläinten hyvinvoinnista
- EU:n luomustrategia tulossa

Lemmikkieläimet

- Myös lemmikkieläinten hyvinvointi saatava Euroopan unionin toimivaltaan
 - Pentutehtailu
 - Vastuuton omistajuus
 - Kodittomien eläinten kohtelu (Romania)
- Council Conclusions on the Welfare of Cats and Dogs (2010) – lemmikit sisällytettävä hyvinvointistrategiaan (lähtölaukaus EU-säätelylle)
- Eläinten hyvinvointistrategian mukaisesti komission laadittava raportti kissojen ja koirien hyvinvoinnista 2014
- Tärkein yksittäinen säätelyn kohde on **yhtenäisen lemmikkien tunnistusrekisterin luominen EU-alueelle**

Kohti Euroopan-laajuista rekisteröintijärjestelmää

- EU-alueella on jo olemassa kymmeniä yksittäisiä rekisteröinti- ja tunnistusjärjestelmiä. Laajin niistä tällä hetkellä Europetnet, joka kattaa 20 Euroopan maata.
- Mitä Euroopan-laajuisessa rekisterissä olisi huomioitava?
 - jokainen pentu olisi sirutettava tiettyyn ikään mennessä uniikilla numerolla, jonka perusteella eläimen voi identifioida rekisteristä
 - komissio toimisi rekisterin ylimpänä viranomaisena
 - käyttökustannukset eläimen omistajalle olisi pidettävä matalalla
 - rekisteriin pääsyn edellytyksenä riittävän risteytynyt sukutausta
 - yhtenäiset sanktiot rikkeistä

- Kohti eurooppalaista rekisteriä:

- Komissaari huhtikuussa 2011: ei mitään aloitetta yhteisen rekisterin perustamisesta
- Sirpa Pietikäinen syyskuussa 2011: Kirjallinen kysymys komissiolle lemmikkieläinten rekisteröinti- ja tunnistusmenetelmästä
- Euroopan parlamentti lokakuussa 2011: Kirjallinen kannanotto koirakannan hallintaan Euroopan unionissa
- Toukokuu 2013: lemmikkien matkustamista koskevien sääntöjen uudistaminen, jonka yhteyteen komission lausuma (oikeudellisesti sitova)

*"komissio harkitsee ihmisten ja eläinten terveyden suojeluun soveltuvia vaihtoehtoja", joita ovat mm. se, että "kissojen ja koirien **rekisteröinnissä** otettaisiin käyttöön **yhteensopivat**, kaikissa jäsenvaltioissa käytettävissä olevat **järjestelmät**". Lopuksi lausumassa todetaan vielä, että "komissio arvioi, onko mahdollista ja asianmukaista ulottaa tällaiset rekisteröintijärjestelmät koiriin ja kissoihin, jotka on merkitty ja tunnistettu lemmikkieläinten muita kuin kaupallisia kuljetuksia koskevan unionin lainsäädännön mukaisesti".*

Suurpetopoliitikka

- EU suojelee susia luontodirektiivin kautta (erityisesti sen 16. art.)
 - ”suotuisan suojelun taso”, ellei sitä ole saavutettu, luontodirektiiviin (= tässä tapauksessa suurpetojen tappamiseen) ei saa poikkeuksia
 - Suomessa ei riittävästi pohdittu vaihtoehtoja suurpetojen tappamiselle
- Tuomioistuin: Suomi ei ole osoittanut, että susien metsästyksellä voidaan vähentää petovahinkoja

Suurpetopoliitiikka

- **Kirjalliset kysymykset komissiolle**

- Heinäkuu 2009: Susien salametsästys Suomessa

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2009-3765+0+DOC+XML+V0//FI&language=fi>

- Toukokuu 2010: Oikeudellisiin toimiin ryhtyminen susien salametsästyksen suitsimiseksi Suomessa

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2010-3329+0+DOC+XML+V0//FI&language=fi>

- Tammikuu 2012: Susikannan pienentyminen ja korvauskäytäntö Suomessa

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2011-012622+0+DOC+XML+V0//FI&language=fi>

- **Kirjeet komissaarille**

- Toukokuu 2012: Salametsästys maan tapa (esimerkkinä Tikkenen) http://www.sirpapietikainen.net/wp-content/uploads/2013/09/Kirje_susista_Potocnik.pdf

- Vastauksessaan komissaari ilmoitti tarkkailevansa tilannetta <http://www.sirpapietikainen.net/wp-content/uploads/2013/09/215725.jpg>

- Helmikuu 2013: Susipopulaatio pienenee http://www.sirpapietikainen.net/wp-content/uploads/2013/09/Letter_wolves_25.2.13.jpg

- Vastauksessaan komissaari lupasi ryhtyä toimenpiteisiin http://www.sirpapietikainen.net/wp-content/uploads/2013/09/Vastaus_III.pdf

- **Kirje maatalousministerille**, syyskuu 2013 – miten vastaa komission kyselyihin? http://www.sirpapietikainen.net/wp-content/uploads/2013/09/Call-for-a-better-protection-of-wolves-in-Finland_Koskinen.pdf

Mitkä kysymykset tärkeitä jatkossa? – *Eurogroup for animals* painopisteet

- **Päätavoite: eläinten hyvinvointia koskevan puitelainsäädännön luominen (niin kuin on esitetty strategiassa)**
- **tuotantoeläimet** (LS erityisesti koskien maitokarjaa, viljeltyjä kaloja ja lihakarjaa)
- **eläinkokeet** (EU strategia tarvitaan, jossa parempi tiedonjako, tuplastestien välttäminen, ei-eläimillä tehtävien kokeiden integrointi, ei-eläimillä tehtävien kokeiden edistäminen)
- **kissat ja koirat** (EU-säännöt kasvattamiselle ja myynnille, tunnistusrekisteri, kasvattajien lisensointi)
- **villieläimet** (luonnosta kiinniotettujen eläinten tuontikielto, eksoottisten eläinten tuonnin rajoittaminen, merinisäkkäiden suojeluun lainsäädäntö, laiton villieläinkauppa kuriin)
- **kauppasopimukseen vaikuttaminen**

Linkkejä

- Eurogroup for Animals
<http://eurogroupforanimals.org/>
- Animal Welfare Intergroup
<http://www.animalwelfareintergroup.eu/>
- 8 hours –kampanja <http://www.8hours.eu/>
- Eläinten hyvinvointikeskus
<http://elaintenhyvinvointikeskus.edublogs.org/>
- <http://www.sirpapietikainen.net/>

